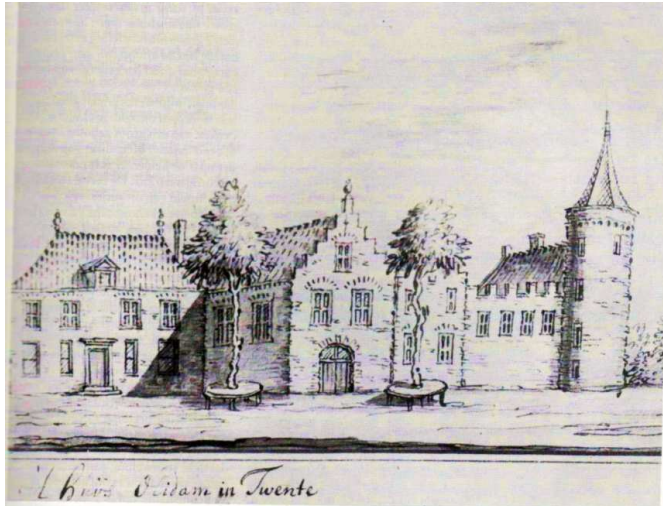

OLIJDAM

Olijdam, eerder ook wel beschreven als Oyleydamme of Olincdam, was een havezate gelegen in de buurtschap Kerspel Goor in de gemeente Hof van Twente eerder behorende tot de voormalige gemeente Markelo. De plaats waar het huis heeft gestaan maakt nu deel uit van een park in de Goorse wijk Kevelhammerhoek. De Poolsbeek waaraan het lag is verdwenen, alleen rest er nog iets van de Molenkolk.

Historici zijn het er niet over eens of deze

tekening wel het Olijdam was.

Het Olijdam was vanouds als borgleen van Goor een Stichts leen.

Het wordt voor het eerst genoemd in een lijst van leenmannen van Roelof van Bevervoorde te Rijssen uit circa 1320. Hij was toen borchman van Goor. Berent van Hovele heeft het *hues ten Olijdamme* dan in achterleen van hem.

In de lijst van de leenmannen van de bisschop van Utrecht uit 1379/1382 worden zowel Gerrit van Bevervoorde als Roelof van Hoevel als leenmannen genoemd. Vermoedelijk worden beiden genoemd omdat Van Bevervoorde het in leen hield en Van Hoevel in achterleen.

Latere leenmannen waren o.a.:

1457 Roloff van Hovele.

1478 zijn zoon Willem van Hovel.

1557 Roelof van Hovell die Olde.

1604 zijn zoon Roelof Hovel.

1710 Gerhard Willem van Hovel tot Nienhuis.

1726 Roelof van Hovel.

1766 zijn zoon Diderik van Hovell.

Wanneer het Olijdam voor het eerst in achterleen werd uitgegeven is niet geheel duidelijk.

Uit een acte van 1572 blijkt dat toentertijd de bezitster was jonkvr. Agatha van den Wolde genaamd Peckedam, de weduwe van Reyner van Wijtenhorst. Zij had met een niet nader genoemde meier het goed in gebruik.

De Van den Wolde's hadden een familierelatie met de Splinters, die van oudsher ook borchmannen van Goor waren. Een Christoffel Splinter heeft het laatste kwart der 16^e eeuw met zijn gezin het huis werkelijk bewoond.

In deze familiekring brak een ernstig meningsverschil uit. Zijn broer en zus Wolter en Agatha Splinter drongen met soldatenhulp het huis binnen om er eerst te gaan roven en plunderen; men haalde de brouwketel en toebehoren weg en maakten, met musket en blanke staal, jacht op bewoner Christoffel die de kelder in vluchtte. Zijn vrouw, jonkvr. van Wisch, werd zwaar mishandeld met de dood tot gevolg. Toen Wolter, overleden in 1583, zijn testament werd

geopend bleek hij toch eigenaar te zijn van het huis en werd het vererft aan zijn zoon Everhard (reeds ovl. in 1603), die eveneens het Grootte en Lutlike Hedde, evenals de tienden van Wolbertinck in Stockum, in eigendom verkreeg.

In 1613 wordt voor de richter van Kedingen, Geraerd de Gruter, $\frac{1}{3}$ gedeelte van het huis verkocht aan verre neef Folcart van Frittema toen gehuwd met Catharina Splinter. In 1639 kwam dit deel in handen van Unico Ripperda van het Weldam en in 1652 komt dan het $\frac{2}{3}$ gedeelte eveneens in zijn bezit via mevr. van Boeymer.

Ook behoorde er bij de havezate een bouwhuis veelal genaamd de Pool. Deze zal voor 1600 al gesticht zijn en is in 1972 afgebroken.

Unico had in 1631 voor zes jaren zijn deel verpacht aan ene Herman op den Olijdam; dit was waarschijnlijk de meier op het bouwhuis: hij zou jaarlijks krijgen een mud rogge, twee mud gersten, twee mudde witte haveren, jaarlijks een paar hoenders, drie daalers jaargeld, een “kanne honnich”, nog drie puit vlas en elke drie jaar een “vercken” en voor de zes jaren drie rijksdaalders als wijnkoop.

Het huis zal in die periode al niet veel meer zijn geweest en mogelijk al verdwenen.

In 1763 was er nog een conflict over het Olijdam tussen de Roelof baron van Hoevell tot Nijenhuis en Unico Wilhelm graaf van Wassenaer Obdam; de eerste beweerde dat het huis een leengoed zou zijn van Nijenhuis terwijl de laatste dit ten krachtigste ontkende en staande hield dat het leenplichtig was aan de provincie Overijssel. Echter uit oude stukken bleek wel degelijk dat het door het Weldam, midden 17^e eeuw, aangekochte Olijdam een Overijssels leen was.

In 1851 werd het volgende beschreven over het huis:

“De havezathe is reeds voor vele jaren gesloopt. Ter plaatse waar zij gestaan heeft ziet men thans nog eene verhevenheid en overblijfselen van de fundamenten en in de nabijheid een boerenhofstede welke den naam van Olijdam of Pool heeft”.

Bouwhuis Olijdam ook Pool genaamd.

In 1966, maar ook later nog, werd archeologisch onderzoek naar de havezate gedaan.

Hierbij werden op de anderhalf meter hoge heuvel, direkt onder het maaiveld, fundamenten (50 centimeter dik) van een bouwwerk van 10,5 bij 7 meter buitenwerks gevonden.

De afmetingen van deze heuvel bedragen circa 18 meter in doorsnede en 1,6 meter in hoogte. Deze fundering bestaat uit grote zwerfstenen op de hoeken met kleinere stenen ertussen.

Hierdoor vermoedt men dat het gebouw een borgmanswoning of een grote graanschuur (een zg. spieker) is geweest in een vakwerkconstructie.

Het vondstmateriaal dat ter plaatse is gevonden bestaat uit aardewerk, (gebrandschilderd) glas en ijzer dat gedateerd kan worden in de 15e-17^e eeuw.

De restanten zijn aangemerkt als rijksmonument.

Het huis zelf zal veel groter zijn geweest en heeft dan ook in de directe nabijheid gestaan.

Van deze havezate is de ronde aanleg nog zichtbaar en zijn de binnengrachten nog aanwezig.

Tijdens het archeologisch onderzoek bleek dat tussen de binnen en buitengracht aan de zuidzijde en westzijde een zes meter brede wal was gelegen. Deze wal is in twee fasen opgeworpen. De wal gaat in zuidelijke richting over in een kunstmatig verhoogd terrein.

Het driehoekige voorterrein werd omgeven door grachten. In de 20e eeuw zijn de grachten dichtgegooid met grond van het voorterrein.

De breedte van de binnengracht aan de oostzijde was 15 tot 20 meter en is later versmald tot 5 meter. Buiten de binnengracht liep een singel van 8 meter breed.

Bij het bouwrijp maken van het omliggende terrein is een aantal palen tevoorschijn gekomen. Het betreft een terrein van zeer hoge archeologische waarde dat beschermd is (CMA-nr. 557; CAA-nrs. 4820 en 13632).